

Kurum	: Işık Üniversitesi
Başlık	: İstiklâl Marşı ve Mehmet Akif Ersoy Prof. Dr. Abdullah Uçman
Konuşmacılar	: Prof. Dr. Hasan Bülent KAHRAMAN, Ezgi EREL, Prof. Dr. Abdullah UÇMAN
Video Adresi	: https://youtu.be/9J3RC1Pzdfo
Yayın Tarihi	: 17.03.2022

Ezgi Erel: Sayın Mütevelli Heyeti Başkanım, Sayın Mütevelli Heyetimizin Değerli Üyeleri, Sayın Rektörüm, Sayın Hocalarım, Değerli Çalışma Arkadaşlarım, Sevgili Öğrencilerimiz ve Değerli Konuğumuz Prof. Dr. Sayın Abdullah Uçman Hocamız, İstiklâl Marşı'mızın kabulünün 101. yıldönümünü kutlamak ve marşımızın şairi Mehmed Âkif Ersoy'u anmak için düzenlemiş olduğumuz "İstiklâl Marşı ve Mehmed Âkif Ersoy" konulu konferansımıza hoş geldiniz. Sözü sayın konuğumuza bırakmadan önce kendilerini size kısaca takdim etmek isterim. Şubat 1951'de Edirne'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Edirne'de tamamladı. 1968'de girdiği İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden 1972'de mezun olduktan sonra bir süre aynı bölümde kütüphane memurluğu yaptı. 1976'da Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'nin yayımına katıldı. 1979'da İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Yeni Türk Edebiyatı Kürsüsü'nde Prof. Dr. Mehmet Kaplan'ın asistanı oldu. 1981'de doktorasını tamamladı. 1985'te yardımcı doçent olarak Mimar Sinan Üniversitesi'ne geçti. 1996'da doçent, 2002'de profesör oldu. 2018'de resmen emekli oldu. Fiilen yüksek lisans ve doktora dersleri vermeye devam etmekte. 1983-2016 yılları arasında Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nde madde yazarı ve redaktör olarak çalıştı. 2006-2008'de İstanbul Şehir Tiyatroları Repertuar Kurulu'nda görev yaptı. Yakın dönem Türk edebiyatını konu alan çeşitli araştırmalar ve incelemeleri 70'li yıllardan itibaren Hisar, Yönelişler, Kubbealtı Akademi, Tarih ve Toplum, Kitap-lık ile Dergâh dergilerinde yayımlandı. Yıllardır Rıza Tevfik Bölükbaş'ın terekesi üzerinde çalışmakta olup buradan çıkan ve dil, edebiyat, felsefe ve kültür tarihi açısından önem taşıyan belgelerden yazılar kaleme aldı, kitaplar oluşturdu. Bu çerçevede çalışmaları hâlâ devam etmektedir. Şimdi sözü Prof. Dr. Sayın Abdullah Uçman Hocamıza bırakıyorum. Buyurunuz Sayın Hocam.

Abdullah Uçman: Teşekkür ederim. Hepimizin çok iyi bildiği gibi; 12 Mart 1921 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından milli marş olarak kabul edilen "İstiklâl Marşı" milletimizin bir tür ölüm-kalım mücadelesi verdiği, diğer bir ifadeyle Türk milletinin ateş çemberinden geçtiği gerçek anlamda ateşle, kanla, barutla imtihan edildiği Milli Mücadele yıllarının eseridir. Dolayısıyla Milli Mücadele'yi tam anlamıyla anlamadan İstiklâl Marşı'nın ifade ettiği ruhu da anlamak mümkün değildir. Çünkü İstiklâl Marşı, Milli Mücadele'yi başlatan ve yürütenlerin iradesiyle ve o mücadele devam ederken ortaya çıkmış abidevi bir eserdir. "Kanayan bir yara gördüm mü yanar tâ ciğerim, Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim, Adam aldırma da geç git, diyemem, aldırırım: Çiğnerim, çiğnenirim, Hakkı tutar kaldırım!" diyen Mehmed Âkif, Milli Mücadele'nin başladığı daha ilk günden itibaren fiilen bu mücadeleye katılmış, bir taraftan o sırada çıkardığı İstanbul'da çıkardığı "Sebilü'r-Reşad" dergisinde yazdığı yazılarla; diğer taraftan cami kürsülerinde yaptığı konuşmalarla Anadolu halkına Türk milletinin düşman çizmeleri altında yaşamasının asla mümkün olamayacağını, vatanımızı istila eden düşman karşısında tek vücut halinde birleşmenin dinen farz

olduğunu anlatmıştır. Milli Mücadele'nin henüz başlamadığı o kan ve ateş tufanından önce şöyle vahim bir manzarayla karşılaşırız: Memleketin başındaki İttihat ve Terakki liderlerinin Osmanlı Devleti'ni müttefiklerle birlikte dâhil ettiği 1. Dünya Savaşı sona erdiğinde Osmanlı orduları münferit bazı zaferler kazanmış olduğu halde, birlikte savaşa girdiği Almanya, Avusturya, Macaristan ve Bulgaristan'la beraber hükmen mağlup sayılmış. 30 Ekim 1918'de imzalanan Mondros Mütarekesi hükümlerine göre: İngiltere, Fransa, İtalya ve Rusya'nın meydana getirdiği İtilaf Devletleri, Anadolu ve Trakya topraklarında kendilerince gerekli gördükleri yerleri işgal etmeye başlamışlardır. Mütareke hükümleri çerçevesinde İskenderun, Antakya, Kilis, Mersin ve Adana'dan başlayarak sırayla Konya, Maraş, Zonguldak, Samsun, Antalya, Merzifon, Afyonkarahisar, Kuşadası ve Selçuk dâhil olmak üzere bütünüyle Güney ve Batı Anadolu işgal edilmeye başlanır. 15 Mayıs 1919'da gene İtilaf Devletleri'nin önyak olmasıyla Yunan orduları İzmir'e çıkar. Ancak İzmir'in işgalinden dört gün sonra 19 Mayıs 1919 sabahı Mustafa Kemal Paşa'yla birkaç arkadaşının Samsun'a ayak basmasıyla Anadolu'da Milli Mücadele fiilen başlamış olur. Yunan kuvvetleri, Batı Anadolu'da ilerlerken Mustafa Kemal Paşa, 22 Haziran'da Amasya Tamimi'ni yayımlar. 23 Temmuz'da Erzurum Kongresi'ni, 4 Eylül'de de Sivas Kongresi'ni toplamak suretiyle bütün Anadolu halkını düşman işgal ve istilasına karşı topyekûn bir mücadeleye dâhil eder. Bu sırada, Anadolu'dan (pardon) İstanbul'dan ayrılıp Batı Cephesi'ni ziyaret eden Mehmed Âkif, bir miktar moral bulduktan sonra, 23 Ocak 1920 günü Balıkesir'de Zağanos Paşa Camii'nde yapmış olduğu konuşmada; vatanımızı hayâsızca istila eden düşmana karşı halkı birlik ve beraberliğe ve kendisini milli mücâhede yani milli cihat dediği Milli Mücadele'ye katılmaya devam eder. Osmanlı Devleti'nin beş asırlık payitahtı İstanbul, 16 Mart 1920 sabahı yani bugün 16 Mart (maalesef böyle bir acı gün), İngiliz askerleri tarafından fiilen işgal edilince aralarında Halide Edip, Ruşen Eşref, Yakup Kadri, Hamdullah Suphi, Falih Rıfki, Yunus Nadi, Yusuf Akçura, Celâl Sahir, Hüseyin Kâzım Kadri ve Veled Çelebi eli kalem tutan aydınlarla beraber Mehmet Âkif'te işgal altındaki şehirde yapacak fazla bir şey olmadığı kanaatiyle Milli Mücadele'ye fiilen katılmak üzere Anadolu'ya geçmeye karar verir. 10 Nisan sabahı oğlu Emin ve Ali Şükrü Bey'le beraber İstanbul'dan ayrılan Mehmed Âkif, meşakkatli bir yolculuktan sonra İnebolu üzerinden 24 Nisan'da Ankara'ya varır. O sırada Miralay İsmet Bey'in istifası üzerine Mustafa Kemal Paşa'nın teklifiyle Burdur, Burdur mebusu seçilen Mehmed Âkif, halkı aydınlatmak üzere oğlu Emin'le önce Eskişehir'e oradan da Burdur'a geçer. Burada kendisini hasret ve muhabbetle bağırklarına basan Burdur halkına da vaaz ve nasihat eder. Dinleyiciler arasında oğlu babasının buradaki konuşmasını şöyle nakleder: "...Babamı ilk defa Burdur'da hükûmet konağının balkonunda üç-dört yüz kişiye mütecâviz bir cemaate karşı hitap ederken gördüm. Fazla bağırıldığı zaman sertleşen gür sesiyle konuşuyor, çok heyecanlı olduğu bütün hareketlerinden belli oluyordu. İzmir havalisinden sızan kara haberleri, vatandaşlarımıza yapılan işkenceleri mülevves çizmeler altında çiğnenen tarihi ve ilahi mabetlerimizi öyle yanık bir dille ifade ediyor. Bu fecâyîin yürekler acısını avâkibini öyle bir dille tarif ediyordu ki; o muazzam kalabalık derin bir sükûta dalmıştı. Lâkin öyle bir sessizlik, öyle bir hava idi ki, kasırlar koparacak ruhların kellesini koltuğuna almayı niyet eden başların son ve kat'î kararından doğuyordu. Bir de şurada burada hissiyatına mâlik olamayarak, hıçkırıklarını tutamayan vatanseverlerin iniltileri duyuluyordu." Mehmed Âkif, Burdur'da bir hafta kadar kaldıktan sonra Sandıklı'ya oradan da Antalya yoluyla Ankara'ya döner. Ancak Ankara'da da duracak, oturacak zaman değildir. Millet Meclisi'nin kararı ile yine halkı aydınlatmak üzere bu sefer 19 Ekim 1920'de Kastamonu'ya gider. Ertesi Cuma günü şehrin en büyük camii olan Nasrullah Camii kürsüsüne çıkarak orada iki saat kadar süren o meşhur konuşmasını yapar. Mehmed Âkif burada, düşmana karşı cihat etmenin farz olduğunu bildiren Kur'ân-ı Kerim'deki Âl-i İmrân, Bakara ve Mâide surelerinden bir kısım ayetleri okuduktan sonra cemaate ana hatlarıyla şunları söyler: "Düşmandan asla dost olmaz. Düşman hiçbir zaman "mahrem-i esrar" kabul edilemez. Avrupalıların insaniyetlerini maddiyattaki terakkiyatları ile ölçmek katiyen doğru değildir. "İngiliz adaleti", "Fransız hamiyeti", "Alman dehası", "İtalyan

terakkiyatı” gibi sözler birer aldatmacadan ibarettir. Sık sık vicdan hürriyetinden söz eden Avrupalılar aslında dünyanın en mutaasıp cemaatidir. Müslümanların en büyük düşmanı fitne, fesat, nifak ve şikaktır. Bunun için en önce yapılacak şey aramıza şu veya bu şekilde sokulan fitne ve fesadı ortadan kaldırmaktır. Düşman bizden sadece vatanımızı değil başımızı, boynumuzu, hayatımızı, namusumuzu, bayrağımızı, devletimizi, dinimizi ve imanımızı istiyor. Bunun için aklımızı başımıza almanın zamanı çoktan gelmiştir. Çünkü artık çekilip gitmek üzere arkamızda bir karış toprağımız kalmamıştır. Yeis ve ümitsizlik dinimizde “küfür”le bir tutulmuştur. Bunun için Müslümanlar önce azimle sonra tevekkülle. Yeise kapılmadan çalışan bir Müslüman için aşılamayacak hiçbir engel, varılamayacak hiçbir gaye yoktur. Ecdadımızın canları ve kanları pahasına bize miras bıraktığı vatan toprakları, düşman çizmeleri altında inlerken eli kolu bağlı bir vaziyette oturmak Müslümanlığa asla yakışmaz.” Milli Mücadele’nin bütün şiddetiyle devam ettiği cephelerden birbirinden farklı haberlerin geldiği Türk milletinin ölüm-kalım savaşının yoğun bir şekilde yaşandığı günlerde Mehmed Âkif’in zihninde, bir milli marş yazma düşüncesi uyanır. Yakınlarında bulunanların ifadesine göre yavaş yavaş şekillenmeye başlayan bu düşünce, Kastamonu’dan Ankara’ya döndükten sonra ikamet ettiği Tâceddin Dergâh’ında vecd içinde geçirdiği gecelerde giderek daha da olgunlaşır. Bu sırada Dârü’l-umûr-ı Askeriye yani Genel Kurmayın teklifi üzerine Maârif Vekâleti tarafından milli marş için açılan müsabakaya tam 724 şiir verilir. Fakat bunların içinden altı şiir dışında jüri tarafından hiçbiri beğenilmez. Devrin Maârif Vekili Hamdullah Suphi’nin milli marş için ortaya konulan para şartını ortadan kaldırması üzerine Mehmed Akif’in günlerdir uğraşmış olduğu şiir son şeklini alır. Daha önce bu adı geçen 724 şiir arasında seçilen altı şiirle birlikte Mehmed Âkif’in imzasız olarak teklif ettiği şiir önce cephedeki askerlere dağıtılır. Bunların arasında en beğenileni, Mehmed Âkif’in kaleme aldığı “İstiklâl Marşı” nihayet 12 Mart 1921 günü Meclis Kürsüsü’nden aynı zamanda ünlü bir hatip olan Hamdullah Suphi tarafından okunmak suretiyle, mebusların oyuna sunulur ve neticede bu şiir Meclis’in büyük çoğunluğu tarafından ayakta alkışlanır birkaç defa okunmak suretiyle Türk milletinin milli marşı olarak kabul edilir.” “İstiklâl Marşı” ilk önce kahraman ordumuza ithafıyla, 17 Şubat 1921’de Sebilü’r-Reşad mecmuasında dört gün sonra da Kastamonu’da çıkan Açığsöz gazetesinde de yayımlanır. Milli marş olarak Büyük Millet Meclisi’nce kabulünden sonrada Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin bir nevi yayın organı olan Hâkimiyet-i Milliye gazetesine 14 Mart 1921 tarihli 132. sayısında yayımlanmak suretiyle resmen yürürlüğe girer. Henüz Sakarya Muharebesi’nden önce, İstiklâl Savaşı’nın o karanlık günlerinde: “Doğacaktır sana va’dettiği günler Hakk’ın, Kim bilir, belki yarın belki yarından da yakın.” diyerek milletimizin önünde aydınlık ufuklar açan Mehmed Akif’e yakın dostlarından Mithat Cemal bir gün: ”Üstadım, siz inanmadığımız bir konuda kesin konuşmazsınız; nasıl oldu da burada, zaferin çok yakın olduğunu müjdelediniz?” deyince; Mehmed Âkif şu cevabı verir : “Cenâb-ı Hakk’ın inâyeti ve ordularımızın da başındaki kumandanların gayreti ile, düşman karşısında keskin bir galibiyet kazanacağımıza cân-u gönülden inanmasaydım böyle yazmazdım!” der. Bilindiği gibi on kıtadan meydana gelen İstiklâl Marşı’nın; ilk kıtasında korku karşısında cesaret, ikincide vesayet karşısında bağımsızlık ve istiklâl, üçüncüde kölelik ve baskı karşısında hürriyet, dördüncüde emperyalist Batı medeniyeti karşısında maneviyat, beşincide ümitsizlik karşısında iyimserlik, ümit, altıncıda toprak karşısında vatan ve yurt bilinci, yedincide bencillik karşısında fedakârlık, sekizincide baskı karşısında şehadetin temeli olan ezan, dokuzuncuda dünyevilik karşısında aşkınlık ve son kıtada ise sömürgeciliğin karşısında istiklâlin sembolü olan bayrak ve hilal simgelenmektedir. Milli marşların bir özelliği de içinden doğduğu milletin yaşamış olduğu olağanüstü hali yansıtmasıdır. İstiklâl Marşı’nın kaleme alındığı yıllar az önce de belirtmeye çalıştığım gibi Milli Mücadelenin en kritik günleridir. Türk milleti o günlerde korku, ümit ve ümitsizlik, zafer ve sevinç duygularıyla heyecanlarını peş peşe ve karışmış bir halde yaşıyordu. İşte bu duyguların İstiklâl Marşı’nda en güzel şekilde yansıtılmış olduğuna şahit oluyoruz. Bu manzumeyle Türk milleti var olma azmini ve iradesini yeniden kazanmıştır. Ancak bu

marş yazıldığı kara günleri değil aynı zamanda Türk milli varlığının üstün meziyetlerini de veciz şekilde yansıtan bir ayna gibidir. İstiklâl Marşı'nın ifade ettiği en üstün değerler istiklâl yani bağımsızlık, hak, iman ve vatandır. Bu değerler toplumumuzda dün olduğu gibi bugün ve yarın da varlığını devam ettireceklerdir. O tarihten bugüne, en ücra köşelerine varıncaya kadar Türkiye'nin her tarafında, yurtdışındaki temsilciliklerimize hemen her gün ve her türlü toplantı vesilesiyle okunan İstiklâl Marşı'na zaman zaman bazı eleştiriler yöneltmiş ve yeni bir marş yazılması yolunda bir takım teklifler yapılmışsa da 1982 Anayasası'nın 3. maddesine "Türkiye Cumhuriyeti'nin milli marşı İstiklâl Marşı'dır." ibaresi ilâve edilerek bu ve buna benzer itirazların önü alınmıştır. "İstiklâl Marşı" için "O şiir artık benim değildir, milletimindir! Benim milletime karşı en kıymetli hediyem budur!" diyerek Safahât'a dâhil etmeyen Mehmed Âkif, vefatından kısa bir süre önce, ölüm döşegindeyken "İstiklâl Marşı'nın kaleme alındığı o günler ne samimi, ne heyecanlı günlerdi. O şiir, milletin o günkü heyecanının ifadesidir. Bin bir fecâyî karşısında bunalan ruhların ıstıraplar içinde halâs dakikalarını beklediği bir zamanda yazılan o marş, o günlerin kıymetli bir hâtırasıdır... O şiir bir daha yazılamaz. Onu kimse yazamaz... Onu ben dahi bir daha hiç kimse yazamaz; onu yazabilmek için o günleri görmek, o günleri bizzat yaşamak lâzımdır! Allah, bu millete bir daha İstiklâl Marşı yazdırtmasın!" diyerek bu fânî âleme veda eder. Ben de sonsuz rahmet dileyerek aziz hatırası önünde saygıyla eğiliyorum.

Hasan Bülent Kahraman: Çok teşekkürler Hocam.

Abdullah Uçman: Ben teşekkür ederim.

Ezgi Erel: Abdullah Hocamıza değerli paylaşımları için çok teşekkür ederiz. Abdullah Hocamıza soruları olan varsa, Değerli Katılımcılarımız.

Hasan Bülent Kahraman: Ben bir şey sorabilir miyim?

Abdullah Uçman: Elbette buyurun.

Hasan Bülent Kahraman: Hocam, önce çok teşekkürler. Lütfettiniz. Buraya kadar geldiniz, yorulunuz.

Abdullah Uçman: Memnuniyetle. Sağ olun. Mehmed Âkif'in hâtırı var, sonra sizin hâtırınız var.

Hasan Bülent Kahraman: Çok teşekkür ederim. Sağ olun, var olun. Ben iki şey sorayım, müsaade ederseniz. Birincisi; genel olarak içinde İstiklâl Marşı'nın da olduğu Âkif'in külliyatı gözden geçirilince bundan önce de "Çanakkale şehitlerine" var. O da çok heyecan uyandırmış bir şiir. Bunların yazıldığı 1910'lar 14'ler, 19'lar, 20'ler bunlar aynı zamanda da Türk şiirinde bir takım dönüşümlerin kendini gösterdiği dönem. Sizin son Kitap-lık dergisinde çıkan yazınız Tefik Fikret'le ilgili Tefik Fikret var ardından Yahya Kemal yavaş yavaş ortaya çıkıyor daha genç olmakla birlikte 12'den sonra falan tabii. Âkif tabii çok müesses bir isim bu yenileşme hareketi içinde Mehmed Âkif'in şiirini nereye oturtursunuz? Bir de müsaade ederseniz şunu sorayım yani Âkif'in bu şiiri Safahât'taki şiirler, kavramlar, onun dünya görüşü bakımından çok ele alınmış, tartışılmış. Zamanında İttihatçılarla olan yakınlığı yani Âkif esas itibariyle modern bir şair denebilir mi? Eğer öyle ise onun aynı zamanda muhafazakâr olduğunu söylenebilir mi? Bunlar hakkında ne lütfedersiniz?

Abdullah Uçman: Estağfurullah. Şimdi biliyorsunuz bizim Tanzimat'a kadar Tanzimat bir dönüm noktası, kırılma noktası siyasi bir hareket ama Tanzimat'tan aşağı yukarı yirmi yıl sonra 1960'lardan itibaren Namık Kemal, Şinasi, Abdülhak Hamit özellikle şey başlıyor yani Türk şiirinde daha doğrusu şekil olarak değil de muhteva olarak yani Şinasi kaside yazıyor, Namık Kemal Hürriyet kasidesi, kaside adı ama şeyi değişik. Artık o Nef'i'nin, Bâki'nin yazdığı kasideler gibi değil.

Hasan Bülent Kahraman: Değil, tabii.

Abdullah Uçman: Bir soyut tema olan vatan için, millet için, hürriyet için şiir yazıyor. Ama asıl şeyde yerleşme döneminde asıl büyük yenilik Abdülhak Hamit'le. Hatta onun nâkâfi redifli bir şiiri vardır. Orada söylüyor kâfi değil artık eski şiiri devam ettirmek, öyle bir süreç var. Tanzimatçılardan sonra biliyorsunuz Servet-i Fünûncular, Fikret, Cenap Şahabettin ilk akla gelenler. Onlarla beraber Türk şiiri daha da modernleşmeye başlıyor yani bir önceki nesle göre. Çünkü onların bir altyapısı var yani Galatasaray'da okumuş, Fransızcası var. Cenap Şahabettin, Paris'e gidiyor tahsil yapmak amacıyla simbolistleri tanıyor orada parnasyenleri tanıyor ve onların dil dışında yani Fikret'in de ama özellikle Cenap'ın dili çok ağır ama şiir olarak tamamen farklı. Hatta dekadanlar tartışması var biliyorsunuz.

Hasan Bülent Kahraman: Tabii, tabii.

Abdullah Uçman: Şimdi, böyle bir ortam. Mehmet Âkif'in biyografisine baktığımız zaman da tahsil yıllarında ortaokul, lise döneminde şeylerle besleniyor Servet-i Fünûnculardan önce Namık Kemaller, Muallim Nacilerle beslenmiş. Servet-i Fünûncuların çağdaşı diyebileceğimiz yani aralarında çok büyük yaş farkı yok gibi. Hatta ilk onlarla kendisini Safahât'a almadı ama çeşitli dergilerde yayınlandı bunlar. İlk şiirleri Resimli gazetede, Hazine-i Fünûn dergisinde yayınlanır. Şeyden farksız Servet-i Fünûncular tarzında yazdığı şiirler fakat daha sonra hatta kendisinin şeyi var yapılan bir takım konuşmalar var kendisiyle. Bende isteseydim "sanat için sanat yapardım" yani estetik değeri olan şiirler yazabilirdim ama ben başka bir yol seçtim. Milletın derdiyle dertlenmek, bunları dile getirmek yani "sosyal fayda" dediğimiz şey tırnak içinde ve bu yolu tercih ettim diye bir şeyi beyanatı var. Hakikatten bu gözle baktığımız zaman mesela az önce sizinde söylediğiniz gibi "Çanakkale Şehitlerine" şiiri, yine Safahât'ta olan "Leyla" şiiri, "Bülbül" şiiri hakikatten sanat değeri, estetik değeri olan şiirler. Yani isteseydi pekâlâ, o doğrultuda da şiirler yazabilirdi ama o yolu tercih etmemiş. Bu tarz yazmış yani sosyal meseleler ön planda onun şeylerinde ve bir de tabii o yıllarda yaygın aruz vezni ve Âkif'in farklılığı aruzu Türkçeye rahatça uygulayabilmesi. Biliyorsunuz aruz benim kanaatim aruzla yazmak, aruzla kalıcı büyük şiirler ortaya koyabilmek. Adeta bir mengene içerisinde hareket edebilmek kadar çok zor bir şeydir. Bundan dolayı bizim divan şairleri arasında yani o ön planda gelen büyük şairlerin hakikatten orijinal şeyler aruzla orijinal şeyler ortaya koymaları gerçekten takdire değer bir harekettir. Kolay değil, aruzun o kalıplarına uydurarak bir de zaman zaman şey yapılır. Divan şiiri hep eleştirilirken yani Nefi Türkçe yazmamış, Türkçe kullanmamış Osmanlıca. Peki, nasıl şey yapacak? Mesela Türkçe bir kelime "Ka-ra-de-niz" İki, üç açık hece; bir kapalı hece. Böyle bir şey yok bunu vezne uydurması mümkün değil. Zaman zaman aruz hatası denilen şeylere mecburen giriliyor. Dolayısıyla Âkif yani bulunduğu yaşadığı dönem içerisinde de farklı bir yeri var. Sosyal meseleleri yaşadığı dönemin şiirinde gündeme getirmiş bir de başarısı o çok zor zannedilen Türkçeyi aruzla uydurması olması büyük bir başarı görüyorum. Bir şey daha şey yaptınız.

Prof. Dr. Hasan Bülent Kahraman: Şu yani bunu onun dünya görüşüyle nasıl o dönemdeki o modernleşme hareketiyle onun yaklaşımı arasında şiiri üstünden telif etme çabası var mı onu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Abdullah Uçman: Şöyle, Tanzimat'tan sonra Tanzimat'la birlikte hasta adam deniyor Osmanlı devleti için. Bu hasta adamı, hasta adam iyi tedavi edilirse iyileşebilir ya da ölür başka bir şey yok ve Namık Kemallerden başlayarak o hasta adamı tedavi etmek için birtakım reçeteler. Tanzimat hareketi böyle bir reçetedir. Namık Kemallerin içinde bulunduğu Meşrutiyet hareketi, I. Meşrutiyet, II. Meşrutiyet hareketi, Jön Türk hareketi. Bunlar hep bu hasta adamı iyileştirme yolunda

reçetelerdir ve Tanzimat'tan itibaren birtakım ideolojilerle de karşılaşırız. Yani sizinde çok iyi bildiğiniz gibi.

Hasan Bülent Kahraman: Estağfurullah.

Abdullah Uçman: Bunlardan biri Osmanlıcılık, İslamcılık, İttihadi İslam, Garbçılık yani bunları ön plana alırsak memleketi badireden kurtarabiliriz düşüncesi. II. Meşrutiyetten sonra bu ideolojik akımlar daha da bir gün yüzüne çıkıyor. Mutlaka biliyorsunuz Peyami Safa'nın Türk inkılâbına bakışı kabul etmiyor. Garbçılık, Abdullah Cevdet ve arkadaşları ne bileyim Ziya Gökalp ve arkadaşlarının Turancılık, Türkçülük bir de İslamcılık Mehmet Akif'in önce Sırat-ı Müstakim dergisi daha sonra Sebilü'r-Reşad'a dönüşen şey. Ama Balkan savaşlarından sonra tâ Çatalca'ya kadar düşman gelince artık yani ne. Bir de şey var biliyorsunuz mutlaka İslam ülkelerinden Osmanlı coğrafyası içinde yer alan İslam ülkeleri denetimimizden çıkıyor. Hatta şey başlıyor kahrolsun Türkler gibi birtakım şeyler başlıyor hareketler. İstanbul'da işgal edildi, yani I. Dünya Savaşı'nda mağlup olduktan sonra o devrin aydınları artık bize bizden başka yardım edecek kimse yoktur görüşünden başka bir şey. Yani ne İttihadi İslam ne Turancılık ne Garbçılık, tabii Garbçılık, Garblaşma devam ediyor ama o da belli ölçüde. Biliyorsunuz Celâl Nuri'yle Abdullah Cevdet arasında kısmi Batıcılık, tam Batıcılık şeklinde ama özellikle Anadolu'nun paylaşılmaya kalkılması ve İstiklâl Savaşı ile artık Türkün Türkten başka dostu yoktur anlayışı hemen hemen bütün aydınlar tarafından benimseniyor. Mehmed Âkif'i ben bu çizgide şey yapıyorum.

Hasan Bülent Kahraman: Çok teşekkürler. Sağ olun efendim.

Ezgi Erel: Teşekkür ediyoruz değerli katkılarınız için. Değerli katılımcılardan başka sorusu olan var mıdır? Soru yok Abdullah Hocam. Tekrardan çok teşekkür ediyoruz değerli paylaşımlarınız için. Hasan Hocamın bir küçük armağanı var. Buyurun Hasan Hocam.

Hasan Bülent Kahraman: Bir küçük armağanımız var. Hocam çok teşekkür ederiz.

Abdullah Uçman: Teşekkürler, güzel bir şeye benziyor. Çok teşekkür ederim.

Hasan Bülent Kahraman: Biz teşekkür ederiz, zahmet ettiniz. Sağ olun.

Ezgi Erel: Değerli katılımcılar konferansımız burada sona eriyor. Katılımınız için hepinize çok teşekkür ediyoruz. Sağlıklı günler diliyoruz, hoşça kalın.

*** Video burada sona eriyor. ***